

Världens bästa. Så säger Andrea och Olivia om sin skola, Cygnaeus som fyller 100 år i höst. Skolan är störst i stan med 240 elever.

Inte äldst men störst

Det finns ingenting som inte är bra i Cygnaeus lågstadieskola i Rödbergen. Inte åtminstone om man får tro **Olivia** och **Andrea** som går i tvåan. Flickorna menar att man inte kan gå i en bättre skola och rankar rasterna och småslöjden som allra bäst.

"Och lärarna är snälla. Dessutom har vi roligt på timmarna.", sammanfattar flickorna tidigt en septembermorgon i väntan på att det ska ringa in. Skolgården är som många andra skolgårdar. Det viktigaste och mest synliga elementet är ett myller av elever som hojtar och stojar, pratar och pekar.

Den här skolgården har sett tusentals elever hojta och stoja under årens lopp. Och i höst ska skolan fira de 100 första åren. Skolan invigdes den

12 oktober 1910, då Finland ännu inte blivit självständigt och då över 42 procent av helsingforsarna hade svenska som modersmål.

"Cygnaeus är inte den äldsta skolan i stan. Kronohagen är äldre och verkar fortfarande. Och Annegatans folksskola grundades också före Cygnaeusskolan men den finns inte längre", säger rektor **Ronnie Rehn**.

I början talade man om Bangatans folkskola och skolan kallades i decennier för Banan, med korta vokaler. Men namnet Cyganeusskolan har alltid hängt med. Det har sitt upphov i den finländska folkskolans fader **Uno Cygnaeus**.

Cygnaeus lågstadieskola, som skolan heter sedan grundskolan infördes 1977, är den största svenska skolan i stan. Redan i starten hade man

över 600 elever och i något skede snuddade siffran vid tusen.

"Men då gick inte alla samtidigt i skolan. I dag har vi 240 elever och har vi en modell där klasserna är sammanförda i arbetslag. Varje arbetslag består av fyra sammansatta klasser", säger Rehn.

Skolan har tre terminer

"Vi arbetar under höstterminen som går till mitten av november, vinterterminen som slutar när sportlovet börjar och sedan har vi vårterminen" berättar klassläraren **Niklas Olin**.

Han brukar också vikariera i träslöjd och står i beråd att låta **Anton**, **Nicholas**, **Theo**, **Fernanda** och några till börja arbeta med ett precisionsspel. Det röner entusiastiskt mottagande.

Eleverna gör detaljerade beskrivningar i ett skrivhäfte och så kompletterar man med bilder på resultatet. Som bilder på fjolårets jätteslips i trä. Den ena kravatten ystrare än den andra slöjdades som farsdagsgåvor men det är inte många som kan rapportera att deras pappa också burit accessoaren.

Flinka fingrar. Theo sågar och Fernanda bistår.

När det gäller precisionsspelet får eleverna skapa fritt utgående från vissa mått. Det dröjer inte många sekunder innan vinkelhaken sitter stadigt i handen på Theo. Det gäller att mäta rätt för att det ska bli rakt. Sedan hugger han och Anton tag i bågsågen och flisorna yr när de kapar battingen. Och gentlemän som de är hjälper de Fernanda med hennes bit.

Både Anton och Theo beskriver Cygnaeus som en prima skola.

"Bäst är slöjden och gymnastiken och matematiken", säger de och tillägger att maten är helt okej, nästan alltid. Eleverna i skolan är medvetna om de kommande festligheterna i oktober.

"Vi ska ha någon sorts projekt om skolans historia", säger de.

Ronnie Rehn preciserar:

"Skolan ska ägna sig åt projekt om Helsingfors utveckling och historia parallellt med Finlands. Och själva dagen ska vi fira med besked. Alla elever rymmer inte i festsalen men kan följa med programmet i realtid i klassrummet", säger Rehn.

Jubileumsåret till ära ger man ut historiken *Hundra år ung* av **Mardy Lindqvist**. Boken skildrar både det förgångna och nutid och innehåller rikligt med bilder.

Och på frågan om hur han ska beskriva särdragen i skolan tvekar han inte:

"Vi har jobbat mycket för att skapa en trygg atmosfär och en skola där alla är jämställda och har samma möjligheter. Resultaten har inte låtit vänta på sig. Cygnaeus är en högpresterande skola och når alltid verkliga goda resultat i olika mätningar."

Stilig jugend. Arkitekten Karl Hård av Segerstad ritade en hemtrevlig skola med sköna detaljer och fina dimensioner.

Gester för gäster. Sonja Korkman är pionjären som behärskar teckenspråket som styr och bygger upp hela föreställningar med musik eller dans eller skådespel.

Tusen tecken målar musik

Föreställningen kan ha en röd tråd eller så gestaltar den sig som ett improviserat lapptäcke. Men framförallt handlar det om att skapa musik i realtid.

Och det gör man genom ett alldeles eget teckenspråk. Ett musikens teckenspråk som kompositören använder för att signalera sin önskan till musikerna som spelar utgående från det.

Man kallar det Soundpainting, det vill säga att måla ljud.

”För att föreställningen ser ut som om någon målar i luften när han eller hon gestikulerar och pekar med händer och fingrar. Det säger pionjären inom Soundpainting i Finland, **Sonja Korkman** som kom i kontakt med Soundpainting under en

tid som utbyteselev i Danmark. Korkman studerar sång vid Sibelius-Akademien och siktar på att bli magister i slutet av året.

Konceptet med Soundpainting är nytt hos oss och i höst startar man en serie konserter på Verandan i Luckan.

Soundpainting kommer från USA och har ursprungligen skapats av **Walter Thompson** som Sonja Korkman har studerat för.

”Soundpaintingens teckenspråk fungerar lika bra för dansare, skådespelare, konstnärer eller andra som arbetar med performance”, säger Korkman och tillägger att de musikaliska föreställningarna oftast rör sig inom nutidsmusiken. En förutsättning är naturligtvis att alla med-

verkande kan teckenspråkets signaler för allt från känsla till tempo och aktion. Ensemblen som ska uppträda på Verandan heter Play! Och i den ingår både instrumentalister och sångare.

”Men publiken har inte svårt att förstå vilken riktning tecknen leder till. Och på Verandan är programmet uppbyggt så att Play! Uppträder först och sedan ska vi engagera publiken”, säger hon.

Soundpainting Laboratory, som klubbkvällarna kallas, startar den 1 oktober och sedan blir det improvisationer på teckenspråk månadens första fredag i november, december och under hela våren från januari till och med maj. Verandan finns i övre våningen på Luckan på Simonsgratan 8.

Malms sjukhus nu på Maria

Jouren på Malms sjukhus har stängt och i stället ska patienterna nu söka sig till Kampen, till Maria sjukhus på Lappviksgatan 16. Orsaken är att Malms sjukhus renoveras grundligt samtidigt som man uppför en tillbyggnad för jouren. Den öppnar våren 2014.

Inför det tillfälliga arrangemanget har Maria sjukhus renoverats och man har för-

storat väntrum och öppnat kafé. På Maria finns också magnetröntgen som Malms sjukhus har saknat. Ambulanstransporterna blir längre men på räddningsverket uppges att man har förberett sig för dröjsmål. Avstånden är ändå inte så långa som på många håll på landsorten.

Jouren på Maria sjukhus är avsedd för invånarna i de östra, sydöstra, nord-

östra och norra distrikten. Alla verksamheter flyttar inte ens tillfälligt från Malm och kvar blir bland annat hälsostationen, bäddavdelningarna A1–A5, minnespolikliniken och fysio- och ergoterapitjänster. I första hand ska man alltid söka sig till sin egen hälsostation. På tfn 10023 ges hälsorådgivning dygnet runt.

Foto Leif Weckström

Tillfälligt. Svenska teatern spelar på Alexandersteatern.

Teater för alla

Femton större eller mindre teatrar eller teatergrupper spelar på svenska i Helsingfors. Det är inte illa med tanke på att helsingforssvenskarna jämte de svenskspråkiga i regionen inte är så rysligt många.

De flesta känner Svenska teatern, Lilla teatern och Viirus men missa inte Stjärnfäll som har satsat på improvisation eller Klockriketeatern som spelar på Dianascenen på Skillnadsgatan.

Labbet spelar på G18 på Georgsgatan 18 medan Oblivia ger Entertainments Island 3 i samarbete med Kiasma. Det är den tredje delen i ett projekt om populärkultur och underhållning gestaltat genom olika konstformer.

Teater Josefina med **Johanna Ringbom** och **Fred Negendanck** turnerar i höst med Pas de Deux – en dialog och spe-

lar på Dianascenen i oktober. Teater 90' ger Anara – en revy om människan i tid och rymd på Kabelfabriken. Teater Taimine är en grupp som spelar på beställning i daghem och skolor.

Teaterhögskolans tredje årskurs ger i höst på svenska Scener ur ett äktenskap och så finns Universum som har Betani-ahuset på Sjömansgatan som hemmascen och som inkluderar tre olika grupper, nämligen Teater Venus, Teater Mars och Siriusteatern.

Lilla teatern är sedan flera år anknuten till Stadsteatern.

Svenska teatern finns spelåret 2010–2011 på Alexandersteatern medan moderhuset genomgår en omfattande renove-

ring. På repertoaren allt från Fanny och Alexander till två efterlängtnade nypremärer, Grottmannen och Pippi Långstrump. Den lilla Skillnaden är Svenska teaterns nya scen på Skillnadsgatan.

Teater Viirus har för sin del hittat eget hem på Sjötullsgatan i Kronohagen. I samband med flytten kommer hela ensemblen att förnyas och förnygras.

Information om repertoarer, tidtabeller och adresser finns i den utmärkta broschyren Repertoar som torde finnas på teatrarna och åtminstone i Luckan.

I korthet

Vår bästa tid är nu

Den riksomfattande åldringsveckan eller De gamlas vecka pågår i oktober. I Helsingfors uppmärksammar man evenemanget på olika sätt.

I Luckan dryftar man ålderdomens väsen den 5 oktober klockan 14–15. Under rubriken *Vår bästa tid är nu* inleder sjukhusprästen **Ann-Sofi Storbacka** en diskussion om den goda och den skrämmande ålderdomen. Ålderdom är ett lika krävande utvecklingsskede i människans liv som barndom, ungdom och medelålder. Hur ska man förhålla sig till och tackla de förändringar som livet på äldre dagar för med sig?

Må bra eftermiddag

Och servicecentret i Tölö bjuder på *Må bra eftermiddag* med allt från massage och fysioterapeut på besök till dansuppvisning, körsång och information om äldreomsorgen. Evenemanget pågår den 20 oktober mellan kl. 12.30 och 17.30.

Cohen och Dylan på Verandan

Musikaftonen i oktober i Luckan blir en akustisk artistvandring från **Leonard Cohen** till **Bob Dylan**. Det är **Charlie Harjulin** som medverkar och nu handlar det om den 7 oktober med start kl. 19.00. Inträdet är 5 euro, servering ingår.

När det är svårt att läsa och skriva

Specialläraren **Anna Björse** ger tips och råd i hur man kan underlätta och hjälpa barn med läs- och skrivsvårigheter. Det gör hon den 13 oktober kl. 17–18.30 och platsen är Luckan. Hon riktar sig inte bara till folk som arbetar inom skola och undervisning utan också till föräldrar och andra intresserade.

Vem leker med vem?

Information, inspiration och inlevelse. Och möten mellan människor som arbetar med barnkultur. Målgruppen är kulturarbetare, pedagoger, lärare, föräldrar, konstnärer, beslutsfattare, föreningsfolk och tjänstemän.

Det handlar om ett halvdagsprogram med föreläsningar och diskussion och adressen är Annegården, som i höst verkar på Topeliusgatan 26. Bland föreläsarna märks professorn i konstfostran **Pauline von Bonsdorff** som har rubriken *Om konst, lek och allvar*. Tfn för Pro Artibus, **Hanna Kaihovirta-Rosvik** talar å sin sida om *Fantasi och barndomens betydelse*.

Barnkulturseminariet arrangeras tisdagen den 2 november kl. 13–17.

Ankdam och avantgarde

Svenska litteratursällskapet fyller i år 125 och ägnar höstens föredragsserie åt att belysa och dryfta den egna verksamheten ur olika perspektiv. Den gemensamma rubriken är *Från ankdam till avantgarde* och den 11 oktober klockan 18.00 står följande på programmet. **Niklas Nyqvist** berättar om folkmusikforskningens nationella och ideologiska dimensioner med Svenskfinland som fallstudie. Därefter har **Katja Hellman** rubriken Bland gulnande brev och gamla fotografier – Österbottningarnas minnen bevaras.

Lek med ord för små och stora

Rim och rytm, ramsor och verser blir sagor, poesi och berättelser. Lekar med ord är inte bara förbehållet läskunnigt folk, också de allra minsta gillar att lyssna till och smaka på ord. Babypoesi, rimjam och ordverkstäder är redan etablerade verksamheter som bland annat pågår på Richardsgatans bibliotek.

Linda Huldén är mamma till två småpojkar, **Anton**, fem månader och **Einar**, tre och ett halvt år. Einar är redan veteran. Han gick som baby på babypoesi och har rutin i att låna på biblioteket. Först får han välja och vraka bland alla böcker och sedan hantera "piparen". Det är fråga om den elektroniska självbetjäningen

i utlåningen som piper till varje gång den har registrerat lånet.

"Jag vill göra själv. För jag kan", säger Einar bestämt.

Anton följer med beundran storebrors förehavanden. I höst ska Anton gå på babypoesi och Einar kanske på rimjam som är avsett för lite större barn.

I starten av höstens rimjam är Einar ändå inte riktigt med på noterna.

"Jag vill inte. Nu vill jag låna böcker". Han är en bestämd liten kille som vet vad han vill.

Och så ska det vara. Rimjam ska kännas roligt och alltid är man inte på rätt humör. På höstens första rimjam för någ-

Babypoet. Anton ska gå på babypoesi i höst på Richardsgatans bibliotek och av allt att döma ser han fram emot det.

ra veckor sedan gick det livat till. **Malin Fagerudd** och **Michelle Mattfolk** leder rimjam den här gången och barnen i åldern 1–3 år njuter av fulla drag när de jamar till ramsor med musikalisk sting.

Babypoesi är avsett för ännu mindre barn, under ett år och stämningen är anpassad därefter, lugn och mjuk. I båda ordlekarna ska någon vuxen följa med barnet. Rimjam i höst ordnas ytterligare 29 september kl. 17.30 och 24 november kl. 7.30 på Richardsgatans bibliotek. Babypoesi går varannan fredag kl. 10.30–11.15, bland annat 8 oktober och så vidare. Mer information ger **Annika Sandelin**, annika.sandelin@hel.fi eller tfn 09 310 8581.

Ordverkstäder är ordlekar för lite större barn som redan går i lågstadiet. Det handlar om bland annat att klippa sönder dikter och pussla ihop orden till något nytt. Ordverkstäder ordnas inte bara på Richardsgatans bibliotek, där verksamheten är gratis, utan också i regi av Sydkustens landskapsförbund i Kottby lågstadieskola på fredagar och på Arbis Östra i Stoa på torsdagar. I de två sistnämnda är terminsavgiften 50 euro. Mer information via michelle.mattfolk@sydkusten.fi.

Och vill man bara lyssna på ord och sagor så ordnar Tölö bibliotek traditionella sagostunder på onsdagar kl 18 och det sker den 6 oktober, 3 november och 15 december.

Diktare. När bokstäverna ännu inte är självklara så kan man uttrycka sig med färger. Det fick barnen göra under jipppet Diktmånen för några veckor sedan.

Tittut med liten elefant

Dockteatern Tittut gästspelar i höst på flera scener och årets pjäs heter Pomelo den lilla elefanten. Tittut är Sveriges äldsta dockteater.

Pomelo är en rar liten ljusröd elefant som har klivit ut ur böckernas värld och betraktar med häpnad sin omgivning och naturen. Alla känner igen sig i Pomelo och föreställningen är avsedd för barn

mellan 2 och 6 år.

Tittut spelar Pomelo på Nordhuset i Nordsjö den 3 oktober kl. 16 och i Rastis i Nordsjö står i turen följande dag, den 4 oktober kl. 10. Sedan ges Pomelo på Gamlasgården i Gamlas den 7 oktober kl. 10 och ytterligare i samband med en av Saftsalongerna i Luckan den 9 oktober kl. 13.

En vecka tidigare, den 2 oktober kl.

13 har Saftsalongen gästats av Totem-teatern med föreställningen Kalevala på spåren som är en resa i den finländska mytologin. Avsedd för barn mellan 5 och 12 år.

Söndagen den 17 oktober gästspelar dansteatern Raatikko i Nordhuset med föreställningen Circus Warvas där publiken tar del i handlingen genom att medverka i äventyret. För barn som är 3 år eller äldre.

Serieteckning för unga

En workshop där man lär sig teckna serier ordnas i Luckan den 2 oktober kl. 11–14 och är avsedd för unga som gillar att rita serier. Man får prova på olika tekniker, får praktiska tips och snabba uppgifter. Det är serietecknaren och illustratören Filipa Hella som leder workshopen. Anmälan till unginfo@luckan.fi.

Arbis satsar på Afrika och ekologi

Höstterminen på Arbis är i gång och utöver bredd i utbudet av kurser i allt från språk och mat till IT och motion, kretsar verksamheten i höst och vår framförallt kring två teman, världsdelen Afrika och det nordiska projektet Balansakten.

Balansaktens syfte är att spara jorden för kommande generationer. På Arbis värnar man om principen för hållbar och ekologisk livsstil genom att erbjuda kurser och föreläsningar som kretsar kring åtgärder som alla har möjlighet att tillämpa i vardagen.

På programmet står en matcirkel för ekologisk mat, en matdemonstration med klimatsmart mat, hur man kan använda elenergin i hemmet på ett klokt sätt och så kan man ta sig en funderare i en workshop med rubriken Är du skräpsamlare? En annan workshop har temat Vad innebär hållbar livsstil för dig? Och kursen Ekostädning, som går först i april, har ett och annat att berätta om miljövänliga städ- och tvättmedel.

Afrika och afrikansk konst, afrikansk litteratur, afrikanska textilier, afrikansk

muntlig tradition och bland annat en hel helg med heta afrikanska rytmer mitt i oktoberkylan. Tema Afrika har som mål att försöka gestalta den spännande, fascinerande, sköna och också hårt drabbade världsdelen så mångsidigt som möjligt. Afrika går som en röd tråd i hela kursutbudet och förekommer också i mat, musik och språk som till exempel en nybörjarkurs i somaliska.

Arbis kurshäfte finns att hämta på bibliotek, i Luckan och förstås både på Dagmarsgatan och i Stoa i Östra centrum.

Smarta grönsaker är närproducerade och inte odlade i växthus som slukar energi. Som bönor, rotsaker, kål, rovor och rödbetor.